

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Mäenpää, K. (12.12.2019). Digiohjaaja cMOOC verkkopedagogisiin laatuksiteereihin peilattuna. *ePooki: asiantuntijablogi*.
<https://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2019121247807>

ePooki asiantuntijablogi

Digiohjaaja cMOOC verkkopedagogisiin laatukriteereihin peilattuna

Mäenpää Kati
Julkaistu 12.12.2019

Digiohjaaja cMOOCin suunnitteluvaiheessa hyödynnettiin eAMK-hankkeessa laadittuja [verkkopedagogisia laatukriteerejä](#) ja suunnitteluvaiheen [arviointityökalua](#). Tässä blogikirjoituksessa arvioidaan toteutunutta cMOOCia laatukriteereittäin (11) analysoimalla ([toteutuksen arviointityöväline](#)). Tämän artikkelin avulla havainnollistuu se mitä ovat ne keskeiset elementit, joilla verkkototeutuksen laatua voidaan arvioida ja miten ne ilmenevät kurssin toteutuksessa.

KUVA: CoreDESIGN/Shutterstock.com

Kohderyhmän ja käyttäjien huomiointi

cMoocilla huomioitiin kurssin laaja kohderyhmä ja käyttäjät siten, että toteutus oli sisällöltään riittävän yleinen ja joustava. Osallistujilla oli mahdollisuus tulla suorittamaan kurssia ohjaus-, tieto- ja neuvontatyön erilaisista henkilökohtaisista tai työelämän lähtökohdista ja tarpeista käsin.

Kurssi soveltui henkilökohtaisen osaamistavoitteen asettelun mahdollistamisen kautta kaikille digiohjauksesta kiinnostuneille aloittelijasta kokeneempaan digiohjauksen taitajaan asti, pohjatiedoista ja -taidoista riippumatta. Tätä tuki se että, cMOOCin lähtötasovaatimukset löytyivät opintojaksokuvauksesta ja jokaisen oli mahdollista arvioida omaa lähtötasoa tarkemmin ennakkotehtävän avulla. Osallistujia pyydettiin pohtimaan millaista digiohjausosaamista he tunnistavat tarvitsevansa. MOOC soveltuu erityisesti ohjaus- sekä tieto- ja neuvontatyössä toimiville tai alaa opiskeleville.

MOOCille ei ole lähtötasovaatimuksia ja opiskelu perustuu alussa laadittaviin henkilökohtaisiin osaamistavoitteisiin. MOOCin aikana opiskelija syventää osaamistaan yleisillä sekä erityisosaamista kehittäväillä tiedoilla ja taidoilla.

Kurssi oli lähtökohtaisesti suunniteltu avoimeksi MOOCiksi, joten osallistujamäärää ei rajoitettu. Kurssi suunniteltiin toteutukseltaan ja pedagogisilta ratkaisuiltaan sellaiseksi, että se onnistuisi jopa useamman sadan opiskelijan määrällä, joten kurssialustalle kirjautuneiden osallistujien suuri määrä (N=350) ei ollut ongelma.

Osaamistavoitteet, oppimisprosessi ja pedagogiset ratkaisut

Osallistujia ohjattiin heti alussa perehtymään verkko-ohjaaja oppaaseen ja määrittämään sen avulla omia osaamistavoitteita suhteessa nykyiseen tai mahdollisesti tavoitteena olevaan ohjausrooliin. Kurssin osaamistavoitteet kuvasivat kurssille rakennetun oppimisprosessin kautta saavutettavaa digiohjausosaamista. Osaamistavoitteet olivat soveltavia ja työelämälähtöisiä, mutta myös geneeristen taitojen kehittyminen huomioitiin. Tavoitteissa määriteltiin, että kurssin avulla osallistuja ymmärtää ja oppii käyttämään digiohjauksessa käytettäviä toimintatapoja, tunnistaa digiohjaukseen liittyviä vuorovaikutuksen keinoja ja eettisiä pelisääntöjä sekä tietoturva- ja tietosuoja kysymyksiä. Kurssialustalle rakennetun oppimisprosessin pedagogisissa ratkaisuissa ja menetelmissä huomioitiin, että osallistuja joko kokeilee tai suunnittelee käytännössä digiohjausvälinein toteutettua neuvontaa tai ohjausta. Kaikki kurssin suorittaneet tuottivat lopuksi käytännölliseen ohjaustyöhön soveltuvan digiohjauksen huoneentaulun.

Opintojakson oppimiskäsitys pohjautui yhteistoiminnalliseen oppimiseen (cMOOC) ja oppimisalustan sisältö, menetelmät, tekniset ja pedagogiset ratkaisut olivat rakennetut siten että yhteisöllinen opiskelu verkossa oli mahdollista ja sitä myös ohjauksellisesti tuettiin. Osaamistavoitteisiin edettiin kurssisisältöjen mukaan viikko-osio kerrallaan.

Kurssi toteutettiin vain suomeksi eikä kansainvälisyysosaamisen vahvistuminen ollut kurssin päätavoitteissa. Opiskelijoita ohjattiin lisämateriaaleissa ja omien tavoitteiden mukaisesti perehtymään myös kansainvälisiin toimintamalleihin ja lähteisiin.

Tehtävät

Oppimistehtävät olivat osaamistavoitteiden saavuttamista edistäviä, työelämäläheisiä ja mahdollistavat opiskelijoiden yksilöllisyyden huomioimisen. Tehtävät oli rakennettu sopiviksi verkko-opiskeluun ja niitä oli mahdollista suorittaa verkossa yksin tai yhdessä toisten opiskelijoiden

kanssa. Tehtävien tekemisessä opiskelijoilla oli mahdollisuus ja heitä kannustettiin hyödyntämään erilaisia teknologisia ratkaisuja (ääni, video, kuva, erilaiset tekstit).

Osallistujat tekivät esimerkiksi verkkokyselymuotoon laaditun osaamiskartoituksen, analysoivat digiohjauksen prosesseja yhteiseen wiki-kirjaan, tekivät video- tai kuvakaappaustehtäviä digiohjauksen välineistä. Lopputyönä opiskelijat toteuttivat digitaalisia huoneentauluja digiohjauksesta.

Lopputyönä laadit oman digiohjauksen huoneentaulun, johon kokoat itsellesi tärkeitä asioita jokaiselta MOOC-viikolta. Lopputyön eli huoneentaulun otsikko voi olla esimerkiksi "Minun digiohjausvinkkini". Huoneentaulussa voit yhdistellä tekstiä, kuvaa, symboleita ja erilaisia mediaelementtejä, kuten linkkejä ja videota, haluamallasi tavalla.

Tehtävien tarkoitus, tavoite, suoritustapa, arviointi, aikataulu ja arvioitu ajankäyttö esitettiin verkkoalustalla ja webinaareissa, jotka myös nauhoitettiin myöhempää katselua varten. Osallistujilla oli itsellä aktiivinen rooli ja mahdollisuus seurata kurssitehtävissä edistymistä kurssille käytetyn tehtävien edistymisen seurantatyökalun avulla. Tehtävänannot olivat ymmärrettäviä ja ne ohjasivat opiskelijan työskentelyä. Opiskelijoilla oli myös mahdollisuus saada koko kurssin ajan ohjausta tehtävien tekoon. Toteutukselle valitut työtavat kuten verkkopohjaiset pienryhmät, ja yhteiset keskustelualueet kannustivat ja tukivat yhteisöllistä tiedonrakentelua ja osaamisen jakamista.

Sisältö ja aineistot

cMOOCin sisältö ja aineistot olivat linjassa osaamistavoitteiden kanssa. Sisältö auttoi oppijoita yhdistämään uutta tietoa aiemmin oppimaansa (henkilökohtaiset osaamistavoitteet) ja tehtävänannoilla tuettiin tiedon soveltamista. Oppimateriaaleja oli kurssialustalla esillä runsaasti ja opiskelijoilla oli mahdollisuus kysyä ohjausta osaamistavoitteita tukevan oppimateriaalin valintaan.

Laadi huoneentaulukokonaisuus oman taitotasosi ja saatavilla olevien ohjelmistojen mukaan. Olennaista on koota yhteen digiohjauksen keskeinen asiasisältö juuri sinulle mielekkäällä tavalla.

Osallistujat saivat valita ja ehdottaa kurssialustalle myös itse aineistoja, jotka olivat ajantasaisia ja koottu luotettavista lähteistä. Oppimateriaalien lähdeviitteet olivat asianmukaisesti näkyvillä. Pienenä puutteena voidaan todeta, että tieto materiaalien käyttöoikeuksista ja tieto opiskelijan tuottaman materiaalin säilyttämiseen ja hyödyntämiseen liittyvistä käytänteistä ei ollut selkeästi esillä.

Työvälineet

Tieto opintojakson suorittamiseen vaadittavasta peruslaitteistosta ja muista tarvittavista sovelluksista löytyivät opintojaksokuvauksesta. Opintojakson suorittaminen perustui tavanomaiseen verkkoyhteyden käyttöön.

Toteutuksella käytettiin verkkotyövälineitä, jotka tukivat oppimista ja osaamistavoitteiden saavuttamista, olivat pedagogisesti perusteltuja sekä soveltuivat ohjaus- ja neuvonta-alan työprosesseihin. Osaamistavoitteisiin perustuen suositeltiin uusien sovellusten käytön opettelua, joka saattoi vaatia myös sovellusten lataamista tai uuden käyttäjätilin luomista. Sovellusten valinnassa käytettiin asiantuntijan suosituksia maksuttomista ja tietoturvalisistä vaihtoehdoista.

Ohjeet verkkoalustan ja työvälineiden käyttöön, sovellusten lataamisen, käyttäjätilin luomiseen ja liitännäistietoihin (metatieto) löytyivät verkkoalustalta.

Erityisen hyvin toteutui kurssin oppimisanalytiikan ansiosta mahdollisuus sekä opettajana ja että opiskelijana seurata opintojen edistymistä.

Vuorovaikutus

Vuorovaikutteisuus oli yksi koko cMOOCin toteutumista läpileikkaava tavoite ja toimintatapa. Opettajalla ja opiskelijoilla oli koko kurssin ajan mahdollisuus keskinäiseen vuorovaikutukseen, yhteisölliseen tekemiseen, toisilta oppimiseen ja kokemusten jakamiseen verkossa ryhmätyöskentelyn ja yhteisten tehtävä- ja keskustelualueiden kautta.

Esimerkki kerro, kysy, keskustele! -keskustelualueesta:

Tämä keskustelualue on kaikille osallistujille avoin ja vapaamuotoinen ”kahvihuone”, matalan kynnyksen foorumi kaikille kurssiin liittyville keskusteluaiheille, kysymyksille, vastauksille, ohjaustarpeille, vertaistuelle, vertaispalautteelle jne. Täällä voit myös mm. esittää pyynnön tarvittavissa lisämateriaaleista tai jakaa ideoita ja materiaalinkkejä. Tule mukaan porisemaan!

Kurssilla oli suunnittelu- ja toteutusvaiheessa mukana yhtenä sidosryhmänä Koordinaatti. Kurssin osallistujat edustivat laajasti ja valtakunnallisesti erilaisia työelämäsektoreita ja näin ollen sidosryhmien edustus yhteistyössä toteutui luontevasti.

Ohjaus ja palaute

Kurssilla oli vahvasti mukana ohjauksellisuus ja jokaisella osallistujalla nimetty pienryhmäohjaaja, johon saattoi olla yhteydessä ajasta riippumatta läpi opintokokonaisuuden. Tieto ohjauksesta ja sen toteuttamisen tavoista esiteltiin kurssin alussa ja löytyi näkyvästi verkkoalustalta. Kurssilla oli sitouduttu ohjaukselliseen palvelulupaukseen: “Pyrimme vastaamaan seuraavan arkipäivän kuluessa.”

Opiskelijoilla oli mahdollisuus osallistua aktiivisesti ohjaukseen. Osallistujat saivat ohjausta ja palautetta opintojakson aikana yhteisöllisten työskentelytapojen kautta (keskustelualueet, webinaarit, online-tukiajat, nettikahvilat) opettajilta, muilta opiskelijoilta sekä eri taustoja edustavien osallistujien kautta myös erilaisten sidosryhmien edustajilta. Myös tehtävien tekoon järjestettiin ohjausta.

Lopputyön tekemisen tueksi järjestämme verkossa kaksi lopputyöklinikkaa Collaboratessa. Klinikalla voit kysyä lopputyön tekemiseen liittyviä asioita. Klinikalle osallistuminen on vapaaehtoista eikä klinikoita tallenneta. Voit myös lähettää kysymyksiä omalle pienryhmäohjaajallesi lopputyön palautusaikana.

Suoritetuista tehtävistä annettiin henkilökohtainen kirjallinen palaute palautelomakkeella ja saateviestillä.

Verkkoalustan analyysityökaluja hyödynnettiin opiskelijoiden edistymisen seurannassa, etenemisen kannustamisessa ja ohjaamisen tukena. Ohjauksen vastuuhenkilöt, kanavat ja aikataulut löytyivät helposti verkkoalustalta. Opiskelijalla oli mahdollisuus antaa palautetta ja esittää kysymyksiä koko

opintojakson ajan. Palautetta kerättiin myös erikseen viikkopalautteilla ja koko kurssin palautteella cMOOCin lopussa.

Arviointi

Arviointiperiaatteet (toteutus, kohteet, kriteerit) esitettiin selkeästi kurssi-infossa. Arviointi suoritettiin kurssin vastuuopettajien yhteisesti laatiman arviointikriteeristön mukaisesti. Arviointia tapahtui koko oppimisprosessin ajan ja siinä korostuivat monipuoliset arviointimenetelmät ja vertaisarviointimahdollisuudet. Pääosatehtävistä oli avoimia ja jaettiin osallistujien kesken (esim. pienryhmien keskustelualueelle palautetut tehtävät ja Wiki kirja -tehtävä) sekä osa henkilökohtaisia itsereflektointiin kannustavia (muun muassa oppimispäiväkirja).

Ohjeistus arvioinnista:

Digiohjaaja cMOOCia ei arvioida numeerisella arvosanalla, vaan hyväksytyin suoritusmerkinnän saa, kun kaikki MOOCiin kuuluvat oppimistehtävät, mukaan lukien ennakkotehtävä, lopputyö ja viikkopalautteet, on suoritettu. Osaamisen arviointia tapahtuu koko oppimisprosessin ajan itsearviointina ja yhteisöllisissä työskentelytavoissa. Itsearviointia voi peilata omiin oppimistavoitteisiin ja omaan osaamissuunnitelmaan, joiden laatiminen aloitetaan jo ennakkotehtäväviikolla.

Kehittäminen

Verkkototeutus perustui kokonaisuutena ajanmukaiseen tietoon ja menetelmiin. Se toteutui dynaamisena kehittämisprosessina, jota kehitettiin välittömästi kurssin kuluessa ilmenneiden kaikkien osapuolten näkökulmasta tulleiden käyttökokemusten ja palautteiden perusteella. Joka viikolta kerättiin erikseen viikkopalaute.

1. Miten itse onnistuit? 2. Millaista palautetta annat teemaviikon sisällöstä ja toteutuksesta? Kiitos palautteestasi, seuraamme sitä aktiivisesti ja kehitämme toimintaamme edelleen saadun palautteen perusteella.

Koko kurssin palaute kerättiin toteutuksen jälkeen. Palautetta hyödynnetään mahdollisten jatkototeutusten suunnittelussa.

Käytettävyys ja ulkoasu

Opintojakson rakenne ja etenemisen vaiheet esitettiin selkeästi. Suorittamisen kannalta oleelliset, opintojaksokuvausta vastaavat asiat löytyivät, vaikkakaan ei laatukriteereihin peilaten sananmukaisesti täysin kootusti verkkoalustalta. Esimerkiksi kurssin tehtävänannot sijaitsivat eri teemaviikkojen sisällä ja informaatio oli saatavilla vasta kyseisen viikon materiaalien auettua. Tämä oli kuitenkin pedagogisesti harkittu valinta ja käytännössä hyvin toimiva ratkaisu.

Sisällöt (muun muassa kansiot, sivut, tiedostot) olivat ulkoasulta yhtenäisiä, tunnistettavia ja toimivia. Fontit olivat helposti luettavia ja teksti on riittävän suurta tai suurennettavissa. Tekstit olivat luettavissa ruudunlukijalla. Visuaaliset elementit olivat vahva osa kurssi-ilmettä ja tukivat hyvin sisältöä. Videot ja äänitiedostot oli tekstitetty tai sisältö oli muutoin saatavilla tekstimuodossa. Linkkien kuvaustekstit olivat ymmärrettäviä. Linkit aukesivat uuteen selainikkunaan. Kurssin sisältö, materiaalit ja opiskelu verkkoalustalla eri sovelluksia sekä työvälineitä käyttäen olivat tietoturvallisia.

Tukipalvelut

Kurssin pedagogisiin ja teknisiin haasteisiin oli saatavilla tukea toteutuksessa mukana olleilta asiantuntijoilta kurssialustan yhteydenpitokanavien kautta. Verkkoalustalla oli yhteystiedot, mistä saa apua opintojen sisältöjä ja suorittamista tai teknisiä ongelmia koskeviin kysymyksiin. Tekniset tukipyynnöt pyydettiin ensisijaisesti tukipyyntöjä varten luodun sähköpostiosoitteen kautta, mutta teknistä tukea oli saatavilla myös online-klinikoilla ja kurssialustan viestintäkanavien kautta. Tukipyyntöihin annettiin lupaus vastata seuraavan arkipäivän kuluessa.

Verkkototeutusten laatukriteereiden näkökulmasta arvioituna cMOOC noudatti laatukriteeristöä varsin ohjeenmukaisesti. Jokainen laatukriteeri otettiin huolellisesti jo suunnitteluvaiheessa, joka olettavasti vaikutti siihen, että ne myös toteutuivat näin jälkikäteen laatukriteereiden kautta arvioituna ja kurssipalautteen perusteella hyvin käytännössä.

Mäenpää Kati
lehtori, hoitotyö
Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisun pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2019121247807>